

A Gabonatermesztési Kutató Intézet meg-növekedett feladatai

A mezőgazdasági termelés mennyiségének és minőségének fokozásában — a gépesített technológia és a korszerű tápanyagellátás mellett — meghatározó jelentőségű a fajta és a jó vetőmag. Tekintettel a nemesített vetőmagok a termelésben betöltött szerepére, rendelkezések szabályozzák a vetőmagfelújítást. Ezek értelmében egyes növények — napraforgó, hibridkukorica stb. — vetőmag felújítását minden évben, másokét — borsó, heréfélek stb. — két-évenként, míg a kalászosokét négyévenként kell elvégezni.

1.

A Gabonatermesztési Kutató Intézet — mint a gabonatermesztési és a hágyamakutató országos koordinátora — a reá bízott fajtafenntartó nemesítő munkával, a szuperelit és elit vetőmagok előállításával igen jelentősen járul hozzá a vetőmagfelújításhoz és ezzel a gazdaságok termésének növeléséhez.

Az 1970. évi profilrendezést megelőzően az intézet — noha számos fajtaival rendelkezett — fajtafenntartó,

s így az intézeti „végtermék”, az elitvetőmag előállítására is csak kisebb volumenben termeszett fajtákra szorított. Napjainkig ez a tevékenység nagymértékben bővült, s az alábbi fajták — csak a fontosabbakat sorolom — fenntartását és elitvetőmag előállítását végzik:

Pertódi 293, Kiszombori 1, GK—Pertódi 2, GKT 30, Rannaja 12, Jubilejnaja 52, Aurora, Kavkaz őszi búza-fajták. Horpácsi kétsoros, Horpácsi 57-es őszi árpa-fajták. Romulus és Condor tavaszi zabfajták. Hybar 242, Hybar 456 szemescirok hibridek. BE-KE 270, K SC 360, K DC 364, K DC 487, Sz DC 624, K 22 hibridkukoricák. Nemesített Makói hagyma. VNIIMK 6540-es napraforgó, „Maros” olajlen, seprűcirkok stb.

Kétoldalú együttműködés keretében fenntartjuk és szaporítjuk a zágrábi BC SK 5 A, BC SK 5 B és a BC SK 66-25 kukorica hibrideket.

Az őszi búza elit és a hibridkukorica alapanyag előállításában az intézet részaránya a profilrendezés után a következőképpen alakult:

év	őszi búza elit %	hibridkukorica-alapanyag %
1970	7,27	13,3
1971	14,36	15,02
1972	32,55	28,10
1973	41,10	

A táblázathoz két megjegyzést kell fűzni:

1. A hibridkukorica 1973. évi igénye véglegesen még nem ismert. A részesedés aránya elsősorban a K SC 360-as kiváló hozama és szárszilárdsága, valamint a BE-KE 270-es nagyfokú exportja következtében jelentősen — várhatóan 10—15 százalékkal — nő.

2. Elit búzából — különösen az Aurórától és a Kavkazból — ezideig saját szuperelit vetőmag csak korlátozottan állt rendelkezésre. Ezért a szuperelit, de az elitvetőmagok is mintegy 32—33 százalékát importáltuk. 1973-ban — az 1974. évi vetésekhez — már elegendő, saját szuperelit vetőmaggal rendelkezünk. Felkészültünk a Burgas 2. és a Bezostaja 2 őszi búzák fajtafenntartására is.

Igen érdekesen alakult az intézet összes elitvetőmag-értékesítése:

1967-ben 4,78 vagon; 1968-ban 10,06; 1969-ben 18,79; 1970-ben 54,08 és 1971-ben pedig 119,71 vagon.

1972-ben november 1-ig csak kalászos, fémszárt vetőmag több mint 100 vagon hagyta el a vetőmagfeldolgozó üzemünket. Felgyorsult — soha nem látott mértékben — a fajtaváltás.

A mezőgazdasági üzemek a fajtaváltások bővítését sürgetik. Új, a betegségekkel és a kártevőkkel szemben rezisztens, jobb minőségű, és nagy termőképességű növényfajtákat követel a gyorsan fejlődő technológia és a korszerű üzemszervezés. A nemesítésben, az elitvetőmag előállításában, az agrotechnikai és ökonómiai kutatásokban ezek az igények meghatározó jelentőségűek.

2.

A nemesítésben és a kutatásban — szerte a világon — egyre inkább előtérbe kerül a „végtermék centrikus szemlélet”. Ez az intézet tevékenységére vonatkoztatva, nagyon általános fogalmazásban azt jelenti: jobb minőségű és esszenciális aminosavakban gazdagabb kényes, több fehérjét biztosító kukoricát, árpat, kevés fehérjét adó söraró, magas szárazanyag-tartalmú hagymát!

Az intézet mindent megtesz a nagy feladatok teljesítésére. Az utóbbiak szemléltetésére szabad legyen megemlíteni a K SC 360-as kukorica az idén minden so-

A propaganda, az ismeretterjesztő intézeti tevékenység azt a törekvést szolgálja, hogy a kiváló fajták, hibridek a köztermesztésben minél hamarabb foglalják el a népgazdasági igényeknek is megfelelő arányokat. A 68 bázis- és bemutatógazdaságban — szerte az országban — és az intézet tenyészterteiben a szakemberek százai ismerkedtek meg 1972-ben a fajták — hibridek kiváló tulajdonságaival. Ez évben minden szaporító gazdaságba, s hazánk határain is messze túl eljutott az intézet emblémájával, a stilizált búzakalással címkézett elitvetőmag.

3.

A fajtafenntartás kutatói tevékenység. Végterméke az elitvetőmag. E nagy feladathoz az intézet személyi feltételei adottak, a tárgyi feltételek kialakulóban vannak. Az idén megkezdte munkáját a több mint 20 milliós beruházással készülő kizombori vetőmagfeldolgozó üzem is.

Sem mennyiségben, sem minőségben, de elhelyezkedésben sem megfelelő az intézet szántóterülete. Feladatait csak úgy tudta teljesíteni, hogy jó együttműködést alakított ki a környező gazdaságokkal. Elsősorban a földéaki Kossuth, a makói Ötörök, a csanádabertti Kossuth tésszelkel, a Felsőnyomási és a Bácsalmási Állami Gazdasággal. Igen jelentős népgazdasági előny származna abból, ha szoros kooperáció alakulna ki a szomszédos hibridüzemekkel, elsősorban a hódmezővásárhelyivel és a hidasháttal.

Kutatási feladataink az ország szántóterületének körülbelül 60 százalékára vonatkoznak. Ezt a felelősségteljes munkát az intézet minden dolgozója becsülettel akarja elvégezni.

Dr. Szánier Imre
intézeti igazgató

PVC-gyártás

A kazincbarcikai Borsodi Vegyi Kombinát az NDK-beli Buna vegyikombináttal öt évre szóló együttműködési szerződést írt alá.

A megállapodás új típusú PVC előállítására, a technológiák korszerűsítésére és a

szakemberek képzésére vonatkozik. A német üzem vállalta azoknak a magyar szakembereknek a képzését, akik Kazincbarcikán felépülő olefinüzemben dolgoznak majd.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

128.

Tandari meg állt, benuitan, tele rossz előérzettel, még köszönni is elfelejtett az öregnek, de ilyen kuszálnak, felzaklatottnak, a jószág és galádság váltakozó rohamainak ennyire kiszolgáltatva még sohasem érezte magát. Am, mintha valami külső biztatásra inkább az előbbihez hajlott volna, persze nem minden zökkenő és ellenállás nélkül, most valami szokatlan félelem, gyávaság, tanácstalanság tette erőtlenné, s szinte kétségbeesetten kereste azt a segítő kezét, mely gyanúja szerint már átnyúlt a falon, vagy a tetőn, de ő nem tud még megkapaszkodni benne. Pedig már szeretne, de sejtelve sincs, hogy hogy kezdjen hozzá. A végén újból elővette a zoltároskönyvet, s az imént olvasott sorokat ismételte egyre izesztőbb megvilágosodással. „Lésznek éhségek, dögihalak és földindulások minden helyen. Vigyázzatok, ama nap titeket készületlen ne találjon.”

Tandari mintha kezdett volna mindent megérteni, még sokáig bámult maga elé mereven, töprengött, gondolkodott, s még az öreg Tari megjelenését is olyan figyelmeztetésnek vélte, mely éppen ebben a valóság pillanatban lepte őt meg, egészen váratlanul, már az izzadság is folyt róla vergődésében, aztán egy alázatos megroggyanással az ágy elé térdelt, és régen elfelejtett imádságokat mormogott egyre kétségbeesettebben.

Réggel még mindig ott kuporgott az ágy előtt, s mire kiment újra az istállóba, hogy megesse a jószágot, minden megváltozott körülötte, de benne is.

Milyen változások lesznek a nyugdíjszabályokban?

A munkaviszonyban álló dolgozókra és az ipari szövetkezetek tagjaira vonatkozó rendeikézesek

A kordedvezmény új szabályai kihatnak az ösztönző nyugdíjpótléokra is. A jelenlegi szabályok szerint ugyan- leg kordedvezmény esetén igen kevesen igénylik az ösztönző nyugdíjpótlékot, mivel ahhoz a férfiaknál 25 évi kordedvezményes munkakörben eltöltött idő, és az 55. életév betöltése, nőknél pedig 20 évi ilyen munkakörben eltöltött idő, és az 50. életév betöltése utáni továbbdolgozás szükséges. Azok a dolgozók, akik ennyi időt nehéz munkával töltöttek, általában ösztönző nyugdíjpótlékra nem tartanak számot, hanem igénybe veszik a kordedvezményes nyugdíjat.

Az új szabályok szerint minden olyan dolgozó, aki bármikor legalább 10 évet (nő 8 évet) kordedvezményre jogosító munkakörben eltöltött és nem veszi igénybe a kordedvezményes nyugdíjat, hanem tovább dolgozik, a kordedvezményes korhatára elérése után munkában töltött évei után ösztönző nyugdíjpótlék illeti meg. Az ösztönző nyugdíjpótlék az ilyen dolgozó akkor is megilleti, ha a kordedvezményes nyugdíjra való jogosultságának a megszerzése után — a nyugdíj igénybevétele nélkül — már nem kordedvezményes munkakörben dolgozik.

Igy például: nődolgozó, aki jelenleg (tehát 1972-ben) 51 éves és — mondjuk — 20 éve dolgozik a textiliparban. E 20 év alatt 12 évig szövő volt. Az új szabályok szerint 3 évi kordedvezmény illeti meg, tehát 1973-ban (52. életévének az elérésekor) nyugdíjra mehetne. Ha nem megy nyugdíjba, hanem tovább dolgozik, az 52. életévének a betöltését követően — akár szövő, akár más munkakörben — munkában töltött minden teljes év (minden 365 naptári nap) után a nyugdíj-kiegészítésen kívül ösztönző nyugdíjpótlék is megilleti.

A jelenlegi szabályozás szerint az öregségi és a rokkantsági teljes vagy rész-nyugdíj összegének alapjául szolgáló munkabérlátogat a nyugdíjazás évében a nyugdíj megállapításáig, valamint a közvetlenül megelőző négy naptári év alatt elért munkabérlátogat átlaga alapján kell kiszámítani.

A most még érvényes szabály szerint az a dolgozó, aki a nyugdíjkorhatár elérésénél (férfi a 60., nő az 55., illetőleg kordedvezmény esetén férfi az 55., nő az 50. életévének) később megy nyugdíjba, kérheti, hogy nyugdíját ne az előbbi bazezés szerint, hanem az öregségi korhatár betöltését, vagy ennél 5 évvel alacsonyabb életkor betöltését megelőzően elért átlagkereset alapján állapítsák meg, ha a választott időpontra már szerzett legalább 10 évi szolgálati időt.

Háromféle lehetőség között választhat tehát a nyugdíj előtt álló dolgozó, ha nem megy nyugdíjba akkor, amikor a korhatár eléri, hanem tovább dolgozik, mert kérheti, hogy nyugdíját a nyugdíjazás évében a nyugdíj megállapításáig és az ezt közvetlenül megelőző négy naptári évben elért kereset alapján, vagy ha rá nézve kedvezőbb; az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltésének évében az életkor eléréséig és az ezt közvetlenül megelőző négy naptári évben elért kereset alapján, vagy ha kedvezőbb; az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárnál 5 évvel alacsonyabb életkor betöltésének évében ennek az életkornak az eléréseig és az azt közvetlenül megelőző 4 naptári évben elért keresete alapján állapítsák meg.

Az új szabály szerint az 1972. december 31-e után nyugdíjba menő dolgozók öregségi és rokkantsági nyugdíjának összegét a nyugdíjazás évét megelőző 5 naptári év közül a munkabérlátogat szempontjából legkedvezőbb 3 naptári év és a nyugdíjazás évének tört része alatt elért munkabérlátogat alapján kell megállapítani, ha az az igénylő számára előnyösebb, a 4 év és a tört év átlagánál. Ezt az új szabályt azonban csak annál a dolgozónál lehet alkalmazni, akinek az említett 5 év alatt van olyan 3 éve, amelyben legalább 181—181 napra és az ilyen 3 év alatt összesen legalább 24 hónapra (730 naptári napra) bért kapott. Ha van ilyen 3 év, de a régi szabály alkalmazása az előnyösebb a dolgozóra, akkor 1972 utáni nyugdíjazásnál is aszerint kell a nyugdíjat, illetve a munkabérlátogat

lagot megállapítani. Tehát a dolgozóra nézve kedvezően bővült a „választási” lehetőség.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a legkedvezőbb 3 évet nem a dolgozóknak kell kiválasztani, illetve kiszámítani, hanem az hivatalból történik. Ez az intézkedés is a dolgozó érdekét szolgálja, mert az átlag kiszámítása nem mindig egyszerű, és a dolgozó nem rendelkezik néha pontos adatokkal.

Az új szabály alkalmazására akkor is sor kerülhet, ha az igénylő nem a nyugdíjazást közvetlenül megelőzően elért, hanem az öregségi korhatár elérését, illetőleg ennél 5 évvel alacsonyabb életkor betöltését megelőzően elért munkabérlátogat figyelembevételével kéri nyugdíjának a megállapítását. Az erre irányuló kérelemben csak azt kell megjelölni, hogy a nyugdíjazást megelőzően elért kereset helyett, a nyugdíjra jogosító vagy az ennél 5 évvel alacsonyabb életkor betöltését megelőző keresetet vegyék-e alapul a nyugdíj megállapításánál. A választott életkor megelőző 5 év közül a legkedvezőbb 3 év kiválasztása már ebben az esetben is hivatalból történik. A nyugdíjra jogosító életkort vagy annál 5 évvel alacsonyabb életkort megelőző kereset alapján csak akkor kerülhet sor a nyugdíj megállapítására, ha az ehhez szükséges beérteket az igénylő, illetőleg a munkáltató a nyugdíj-megállapító szerv rendelkezésére tudja bocsátani és a dolgozó a választott életkor szerzett legalább 10 évi szolgálati időt. (A befejező rész következik.)

Elvontott jéghegyek

Egy dán hajómentő vállalatnak támadt az az ötlete, hogy az Északi-sark vidékéről elvontassák azokat, a repülőgépekről felderített jéghegyeket, amelyek az olajfúrások és olajkutatók útjában állnak.

Tarhonyás Lajost azonban már nem kereshette meg, hogy gyámolítást kérjen tőle, mert a főügyész minden épkézláb embert a gátra parancsolt. S ez rá is vonatkozott.

VI.

Február vége felé a Pestről Szegedre haladó osztrák vasút egyik kellemesen fűtött, első osztályú fülkéjében Bakay képviselő utazott. Az ablaknál ült, s melázza bámulta a suhanó, kietlen tájat, melyet még mindig hófoszlányok tarkítottak, mintha gyűrött, fehér rongyokat, vagy papíros dobáltat volna szerteszt. Még alig mutatkozott némi jele a zsendülésnek, pedig az idő elég enyhe volt, de nem annyira, hogy végre meginduljon zavartalanul a tavaszi ébredés. Hóvirág, keltjéke, kankalin így is mutatkozott már, ám a varjak le-lecsaó kormos füstfelhője meg a tére emlékeztetett. S a kopasz fák ágai is lassan duzzadtak, türelmetlenül várva már a csalogató napsugarat.

Bakay azonban csak nézte, bámulta a világot, mert gondolataiba merülve ritkán eszmélt föl, hogy tudatossá legye amit lát, szórakozott volt, s egyben nyugtalan is, s a sivár földeken túl, melyeket pár napja még ölmos esők is áztattak, sűrű hózaporkokkal változtatva, szülővárosának egyre reménytelenebb helyzete képzett meg előtte, a töltések és gátak, melyeken most ezrével nyüzsgőnek már a kubikosok, s a kirendelt lakók, hogy fölvegyék a harcot a víz könyörtelen erejével. De a Tisza mindenütt árad, Tokaj, Szolnok is hősi elszántással védekezik, s Szegednél, ahogy Pesten értesült, már 23 láb vízmagasságot mértek, tehát nem kétséges, hogy a folyó hamarosan elérí a két év előtti szintet, melyet meg tudtak még nagykeservesen fékezni, de az is igaz, hogy a veszedelem ívával később következett be, s lev több százal számíthatnak az idő fölmelegedése. Akkor megmenekültek, de most még csak február vége van, a tavaszi eszések egyre szaporodnak, a hó rohamosan olvad, jön a zöldés, s a gátak hevenyészett koronája laza, la-

tyakos, mert a föld, amit a talicskások fölhor-
danak rá, már maga is merő sár, s ha még az
eső is rázúdul, akkor védelmi szempontból már
mit sem ér. Nem beszélve a duzzadó folyó
egyre nagyobb feszítőerejéről, melynek elég
már egyetlen repedés vagy hézag, hogy félel-
metes üreggé mossa ki szinte percek alatt, s a
gát túlsó oldalán, mint belvíz buzogjon föl az
amúgyis átázott, nyirkos réteken. Arról is ér-
tesítette a főkapitány, hogy mindenütt karó-
zatnak, az átereszeket, átvágásokat betömik, vi-
szont a perocsori kormánybiztosnak hiába sür-
gönyöztek hivatalosan, Kende Kanut nem is
válaszol, pedig a helyzet az ő körzetébe tar-
tozó Petresnél a legreménytelenebb.

Ezeken öröködt a város buzgó képviselője,
de aztán ebbe is belefáradt, s kezdte azt a fiatalem-
bert figyelni, aki ott ült a fülke másik oldalán,
s az újságokat bújtta. Feltűnt neki, hogy az
Egvetértés és a Hon hever mellette, de legszí-
vesebben a kezében levő Vasárnapi Újságot
böngészi, mert néha a szája is megrándul, nyil-
ván valami derűs, vagy érdekesítő cikk olva-
sása hat rá alig leküzdhető ingerrel. Az ifjú
észrevette, hogy a képviselő figyeli, s mert
végére ő is unatkozott, s rajta kívül senki-
sem volt a fülkében, némi tétovázás után föl-
állt, s meghajtva magát Bakay előtt, udvarias-
an bemutatkozott.

— Bocsáss meg, képviselő úr, hogy to-
lakszom, de mégcsak Ceglédnél vagyunk, az út
hosszú Szegedig, engedje meg, hogy bemutat-
kozzam.

Bakay maga is megörült a fordulatnak,
mert beszédes ember volt, s nehezeze esett
így is elviselnie, hogy valaki ott üljön a köze-
lében, s ne váltson vele pár szót, S az utazás
valóban alkalmas arra, hogy kipuhatolja az
útitársak véleményét. Húztáhh kénef kanyon az
ország helyzetéről, politkájáról alkotott köz-
felfogásnak. Nyilván, ő is rászánta volna ma-
gát a közeledésre, ha az ifjú meg nem előzi.

(Folytatjuk.)